

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M. KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖKTISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓ-HELYEITES

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

RÁKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

Az első postaiüzemi szabványok.

Írta: GERGELY LÁSZLÓ m. kir. postafőmérnök.

1.

A Posta Rendeletek Tárának mult évi 61. (utolsó) számában a Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter Úr 253.000/1943. K. K. M. sz. alatt rendeletet adott ki: postaiüzemi szabványok rendszeresítése tárgyában.

Néhány héttel később „Postaiüzemi Szabványok Gyűjteménye I.” cím alatt gyűjteményes füzet jelent meg a postavezérigazgatóság kiadásában.

Ezzel a rendelettel és ezzel a füzetrel postahivatalaink üzemi berendezésében új korszak kezdődik.

Ezt az új korszakot azok a néhány évvel ezelőtt fellépett reformáló törekvések vezették be, amelyek a postakezelési szolgáltatnak észszerű eszközökkel és módszerekkel való egyszerűsítését, másszóval a szolgálat racionalizálását célozták.

Ezekről a törekvésekről és a célravezető eszközökről, a szolgálat egyszerűsítéséről és racionalizálásáról, továbbá a szabványosításról, annak céljáról és előnyeiről nyújt felvilágosítást dr. Magos Győző postaigazgatónak a Magyar Posta 1943. évi 3. számában „Szabványok alkalmazása a postaszolgálatban” címmel megjelent alapvető cikke.

A reformáló törekvések első kézzelfogható eredménye a Budapest 72. sz. levélirányító hivatal korszerűsítése és gépesítése volt. Ezt követi jelenleg a Budapest 741. sz. levélkézbesítő és a Budapest 78. sz. csomagirányító postahivatalok folyamatban lévő korszerűsítése és gépesítése.

Az említett reformáló törekvések és az első korszerűsítések alkalmával nyert tapasztalatok végül is megérlelték a postai szabványosítás gondolatát, amely azután a 203.000/1943. K. K. M. sz. rendelettel szervezett „Postaiüzemi Szabványmegállapító Bizottság” megalakításához vezetett. (L. errenézve is a hivatkozott cikket.)

A bizottság feladata lett: a postai szolgálat követelményeinek minden tekintetben megfelelő egységes és gazdaságos munkarend kialakítása céljából c é l-

szerű és szabványos mintatervek készítése és postai berendezési tárgyak és munkaeszközök szabványosítása.

Ennek a feladatnak megfelelően a bizottság többhónapi munkával megállapította a postaüzemi szabványok első csoportját és azokat jóváhagyás után a postavezérgazgatóság a már említett I. számú gyűjteményes füzetben kiadta. Ezek az első postaüzemi szabványok a postahivatalok belső üzemében használatos berendezési tárgyakat foglalják magukban. A közönséggel érintkező külső postaüzemi szolgálat (felvétel) berendezési tárgyai egy következő második csoportot fognak alkotni, majd további csoportokba kerülnek az egyéb üzemi berendezési tárgyak, mintatervek stb.

A postaüzemi szabványok I. füzete a következő szabványokat tartalmazza:

- MPSz 24: rovatolóasztal,
- MPSz 25: bontóasztal,
- MPSz 26: levélrendezőasztal,
- MPSz 27: bélyegzőasztal,
- MPSz 28: anyagtárolóasztal,
- MPSz 29: kézbesítőasztal,
- MPSz 51: 30-rekeszes beosztószelekrény,
- MPSz 52: 42-rekeszes beosztószelekrény,
- MPSz 53: 56-rekeszes beosztószelekrény,
- MPSz 54: 80-rekeszes beosztószelekrény,
- MPSz 59: a beosztószelekrények elhelyezése,
- MPSz 61: kötegjelzőszelekrény,
- MPSz 62: indításjelző,
- MPSz 63: bemenőtábla,
- MPSz 64: indítótábla,
- MPSz 72: magas forgószek,
- MPSz 73: támlanélküli szék,
- MPSz 81: zsákállvány.

A számozás látszólagos rendszertelenségének magyarázata az, hogy a számrendszer csak a még szabványosítandó berendezési tárgyakkal együtt lesz teljes. Ez a számozási rendszer a berendezési tárgyak külső megjelenését, nem pedig az egyes elkülöníthető postai szolgálati ágak berendezési tárgyait veszi a csoportosításnál alapul. Egy csoportba kerültek tehát az asztalok, egy másik csoportba a szelekrények, egy harmadikba a székek stb. — Egyébként a számozás különösebb fontossággal nem bír, egyedüli célja az egyes szabványok megkülönböztetési lehetősége.

2.

Az alábbiakban röviden ismertetem a postaüzemi szabványok általános felépítését. Előljáróban megemlítem, hogy a szabványok kétféle formában jelentek meg. A már említett gyűjteményes füzetben kívül úgynevezett repülőlapok is készültek, amelyeknél egy szabvány, terjedelméhez képest külön lapból vagy ívből áll.

Minden szabvány a következő részekre tagozódik:

- Megjelölés,
- Leírás,

Alkalmazás,
Általános rajz,
Részletes rajz,
Kiviteli előírás.

A megjelölés tartalmazza a berendezési tárgy rövid elnevezését a szabványszámmal. Néhány berendezési tárgynál a különböző igényeknek, forgalomnagyságnak stb. megfelelően, a szabványon belül több mérettípus is előfordul. Ezek a szabványszámok után /a, /b, /c törtjellel vannak egymástól megkülönböztetve.

A leírás rövid ismertetést ad a szabványos berendezési tárgy külső megjelenéséről, méreteiről, részleteiről stb.

Az alkalmazás című fejezet szabatosan megmondja, hogy a berendezési tárgyat milyen postai munkahelyen vagy munkahelyeken, milyen célra és hogyan kell alkalmazni s több mérettípus esetén mikor, melyik méret alkalmazása indokolt.

Az általános rajz általában elől-, oldal- és felülnézetben mutatja be a berendezési tárgyat, anélkül azonban, hogy a szerkezeti megoldást feltüntetné. Több mérettípus esetén valamennyi típus általános rajzát adja a szabvány.

A részletes rajz a leggyakrabban használatos mérettípus, vagy ha több típus nincs, akkor a szabványos berendezési tárgy kivitelezésénél felhasználható, szerkezetileg is megoldott ú. n. kiviteli rajzát adja, amelynek alapján a vállalkozó iparos a berendezési tárgyat el tudja készíteni.

A kiviteli előírás a fő- és részletméretek megadása mellett részletesen előírja az összes műszaki követelményeket, amelyeket a vállalkozóknak be kell tartaniuk. Fogalmazása olyan, hogy egyúttal költségvetési kiírási szövegnek is felhasználható. A kiviteli előírás általában I. osztályú kivitelre szól, de a szabvány mindig megadja a II. és III. osztályú kivitel esetében használható, illetve előírható anyagokat is.

3.

Az eddig alkotott szabványok egyenkénti ismertetésében a postaszolgálat belső üzemi útját követem. Ez annál is inkább indokolt, mert mint az előbbieken említettem, a szabványok első csoportja e belső szolgálatban használatos üzemi berendezési tárgyakat foglalja magában. Az ismertetésen kívül néhány, a szabványosítás folyamán figyelembevett szerkesztési elvet, továbbá a szabványosnak elfogadott berendezési tárgy előnyeit is ismertetem. A közölt képeken lévő berendezési tárgyak néhány részletükben még nem teljesen szabványos kivitelűek, mert még a kísérleti időszakból valók.

A zárlatokban érkező levélpostai küldemények (levélzsákok), a szabványos bontóasztalon kezdik meg a feldolgozás folyamán belső üzemi útjukat. A zsákokat ugyanis elsősorban fel kell bontani.

Első szabványunk tehát a

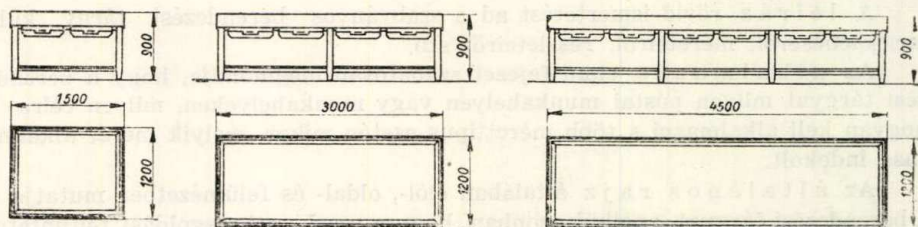
bontóasztal (MPSz 25)

Masszív kivitelű, háromféle méretben készülő asztal, perforált fémlappal burkolva, melyet 10 cm magas perem vesz körül. A bádoglep alatt szemétgyűjtő fiókok, ezek alatt pedig anyagtaroló lap (polc) van. A kisméretű bontó-

asztal adja a legkisebb egységet, ennek hosszban kétszerese a középmeretű és hosszban háromszorosa a nagyméretű bontóasztal. (1. az 1. ábrát és az 1. képet.) A legtöbb hivatalnál a kisméretű bontóasztal megfelelő.

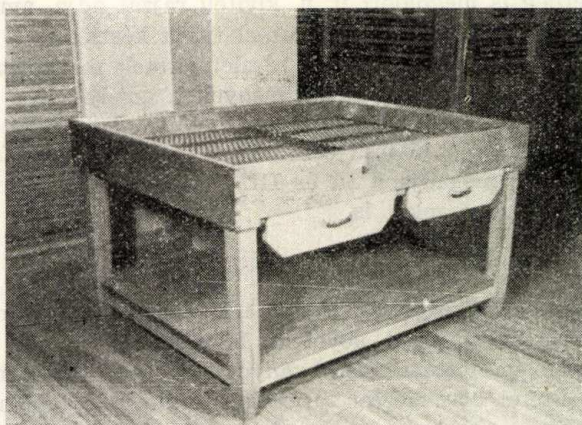
Az új szabványos bontóasztal a régi bontóasztaloknak főképp két hátrányát küszöböli ki: a kibontott zsákok anyaga nem szóródik le a földre, mert az asztalnak pereme van, ezenkívül a zsákokból kikerülő hulladék és szemét nem marad elvegyülve a levelekkel, hanem a bádoglep lyukasztásain keresztül

a) Kisméretű bontóasztal. b) Középmeretű bontóasztal. c) Nagyméretű bontóasztal.

1. ábra. A bontóasztalok általános rajza. Oldal- és felülnézet.

Méretek mm-ben.

1. kép. A kisméretű bontóasztal.

a lap alatti fiókokba gyűl. Az asztal magassága 90 cm, ami álló munkához van szabva. Nagy hivataloknál a bontóasztal fiókok helyett esetleg beépített portalanító (szívó) gépi berendezéssel is felszerelhető.

*

A már felbontott zsákok, valamint a levélszekrények összegyűjtött ú. n. vegyes (feldolgozatlan) anyagát díjazás és más postakezelési szempontokból felül kell vizsgálni és bélyegzés alá kell rendezni. Második szabványunk tehát a:

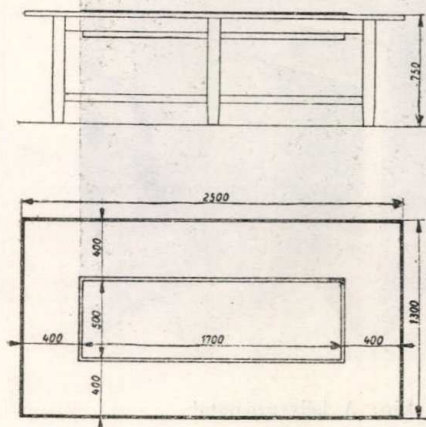
levélrendezőasztal (MPSz 24).

Ez az asztaltípus csak egy méretben készül. Középrészén mélyített bádog-

tartály van. Ez a vályúszerű tartály szolgál a rendezendő anyag befogadására, míg a felülvizsgált küldeményeket megfelelően csoportosítva, az asztal szélén kell kirakni. (1. a 2. ábrát és a 2. képet.)

A levélrendezés eddig rendszerint ugyanazon a bádgorbitású asztalon történt, ahol a bontás. Az egyik munka zavarta a másikat s a felhalmozott rendezetlen anyag összekeveredett a már rendezett anyaggal. Az új szabványos levélrendezőasztal független a bontástól (de ahhoz csatlakozik!) és a rendezetlen anyag a középső tartályba helyezve nem szóródhat szét. Az asztal magassága ülőmunkához van szabva, úgy, hogy a tartály is könnyen elérhető legyen. Igen nagy hivataloknál (pl. Budapest 72.) a levélrendező asztalt szállítószalagokkal lehet kombinálni, amelyek a rendezett anyagot mechanikus úton viszik a bélyegzéshez.

A bélyegzésre előkészített (rendezett) anyag, ha nem alkalmas gépi

2. ábra: A levélrendező asztal általános rajza. Oldal- és felülnézet. Méretek mm-ben.

2. kép: A levélrendező asztal.

bélyegzésre, vagy bélyegzőgép nem áll rendelkezésre, kézzel bélyegzendő le. Erre szolgál a szabványos

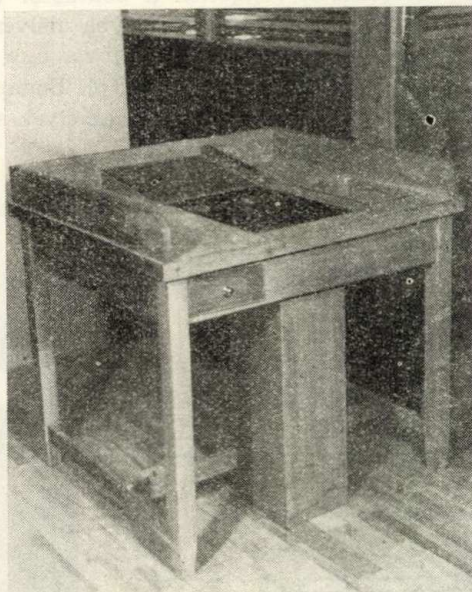
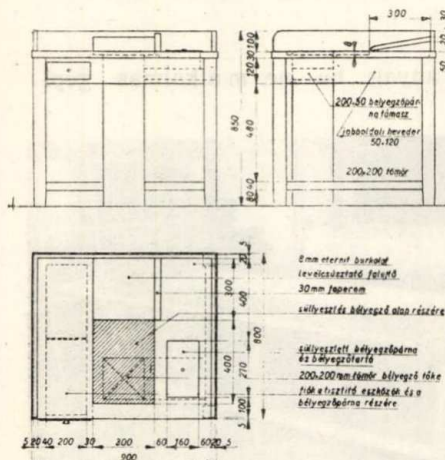
bélyegzőasztal (MPSz 27).

Ugyancsak egyféle méretben készülő asztal, kétoldalt és hátul peremmel. Az asztallap középső része a padlóig érő tömör bélyegzőtökre támaszkodik. A bélyegző-gumialap számára az asztallapon mélyítés van. Ehhez csatlakozik a levélsúsztató falejtő. (1. a 3. ábrát és a 3. képet.) A bélyegzésre váró leveleket a falejtőre kell helyezni és ebből a csomóból kell a küldeményeket a bélyegzőgumi-alapra lehúzni.

A szabvány az eddig is sok helyen alkalmazott és bevált bélyegzőasztaltípusokat egységesíti. Itt különösen fontos volt a magasságnak 75 cm-re való csökkentése, mert a munka természete folytán nagyobb asztalmagasság igen fárasztóvá tenné a bélyegzést.

A felülvizsgált, rendezett és lebélyegzett küldeményeket ezután azok rendeltetési helye szerint kell csoportosítani. Ez a csoportosítás általában két lépésben történik. Először csak vonalcsoportok szerint rakják szét

az anyagot. Ez a folyamat a szétosztás. A vonalcsoportok szerint szétosztott anyagot azután, a vonalcsoporton belül, helyiségek szerint részletesen szét kell boncolni. Ez a folyamat a beosztás. Úgy a szétosztásra, mint a beosztásra a különböző rekesz-számú szabványosított beosztószekrények szolgálnak. Négy szabványos típus létesült, mégpedig: a 30-rekeszes, a 42-rekeszes, az 56-rekeszes és a 80-rekeszes beosztószekrény.

3. ábra: A bélyegzőasztal rajza. Elöl-, oldal- és felülnézet. Méretek mm-ben.

3. kép: A bélyegzőasztal.

Valamennyi beosztószekrény teljesen azonos kivitelben és külső méretekkel készül, csak a rekeszek számában van eltérés. Így a rekeszek fokozatosan növekvő száma a rekeszek belméretének fokozatos csökkenését jelenti az alábbi táblázat szerint (1. még a 4. és 5. ábrát és az 5. és 6. képet).

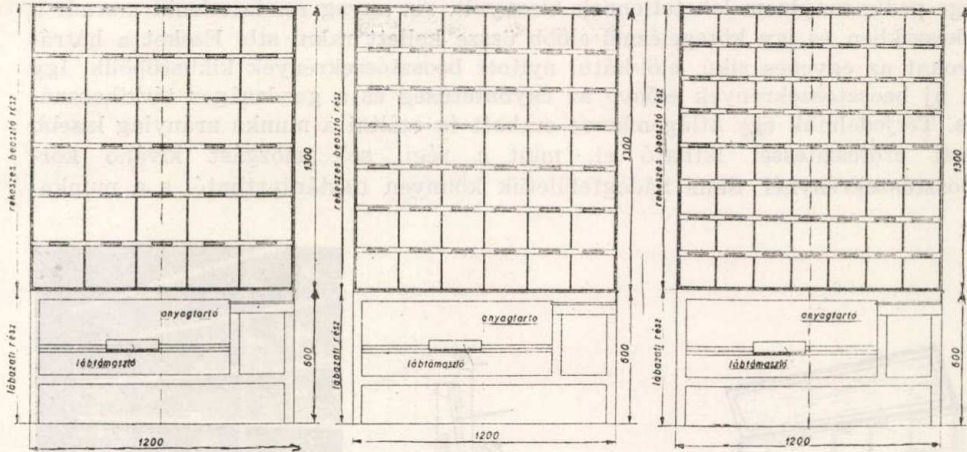
A rekeszbelméretek a következők:

Megnevezés	Rekeszbelméret mm-ben		
	szélesség	magasság	mélység
30-rekeszes beosztószekrény	237	214	300
42-rekeszes „	197	184	300
56-rekeszes „	169	160	300
80-rekeszes „	117	160	300

A rekeszek valamennyi beosztószekrényénél elől-hátul (a beosztó és kiemelő oldalon) felírással láthatók el. A beosztóoldalon anyagtartó asztalka szolgál a feldolgozandó anyag készenlétben tartására.

A 30-rekeszes beosztószekrény általában a nagyobbalakú küldemények feldolgozásához alkalmazható.

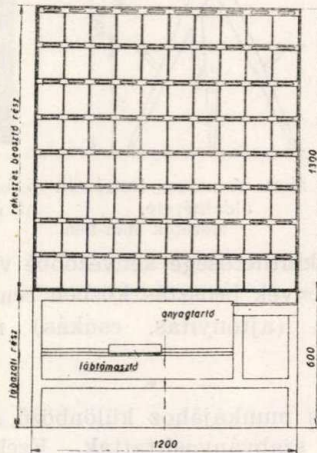
A 42-rekeszes beosztószekrény az indítószolgálatban elsősorban a levélananyag irányításánál, a leadószolgálatban pedig a kézbesítőkerületek szerinti szétosz-

4. ábra. A 30-, 42- és 56-rekeszes beosztószekrények előnézete.

Méretetek mm-ben.

tásra alkalmazható olyan hivataloknál, ahol a kézbesítőkerületek száma 30-nál több, de 42-nél kevesebb.

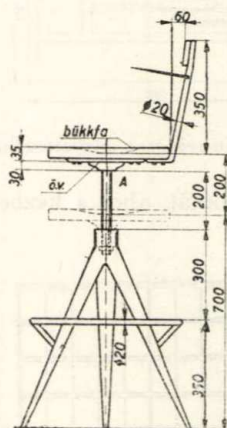
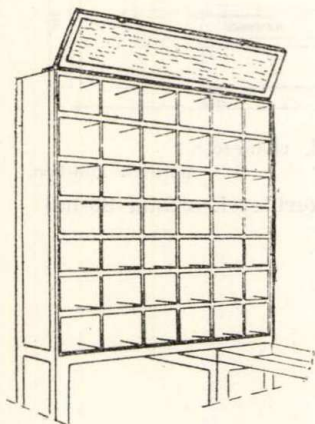
5. ábra. A 80-rekeszes beosztószekrény.

Méretetek mm-ben.

Az 56-rekeszes beosztószekrény célszerűen csak a leadószolgálatban alkalmazható, a leveleknek kézbesítőkerületekkénti szétosztására ott, ahol a kézbesítőkerületek száma 42-nél több, de 56-nál kevesebb.

A 80-rekeszes beosztószekrény, a rekeszek kis mérete miatt, főképp csak az utalványok és szállítólevelek irányításánál alkalmazható célszerűen.

Talán a legforradalmibb újítása a szabványosításnak az eltérés az eddigi körbeosztószekrényektől. Külföldi tanulmányút, de hazai tapasztalatok alapján is kitűnt, hogy a körbeosztószekrénynek több hátránya van. Így főképp a munkaterem berendezésénél a helykihasználás és a szekrények célszerű elhelyezése volt nehéz, a beosztást végző alkalmazott ellenőrzése és a terem áttekinthetősége pedig majdnem lehetetlennek bizonyult. Az anyag rendezetlenül maradt a rekeszekben és így kötegelésnél előbb össze kellett rakni stb. Ezeket a hátrányokat az egyenes síkú, elől-hátul nyitott beosztószekrények kiküszöbölik. Így az új beosztószekrények előnye az egyöntetűség és a gazdaságos térkihasználás. Terjedelmük egy átlagemberre szabott és ezáltal a munka aránylag kisebb testi erőfeszítéssel látható el, mint a régi, sok mozgást kívánó körbeosztószekrényénél. Síma bádogfelületük könnyen tisztántartható, s a munka-

6. ábra: A beosztószekrény tetejére szerelt bemenőtábla rajza.

7. ábra: A magas forgószék oldalnézete. Méretek mm-ben.

6. kép: A beosztószekrény hátoldala az indításjelzőkkel és a kötegelzőszekrényvel.

terület megvilágítása és áttekinthetősége kedvezőbbé vált. Az egymásra helyezett (nem bedobott) küldemények beosztás közben rendeződnek és a kötegelés a beosztószemélyzet zavarása (ajtónyitás, csukás) nélkül simán és gyorsan bonyolódik le.

A szétosztás és beosztás munkájához különböző segédeszközök szükségesek, amelyek ugyancsak szabványosítottak. Ezek a beosztószekrények tartozékai.

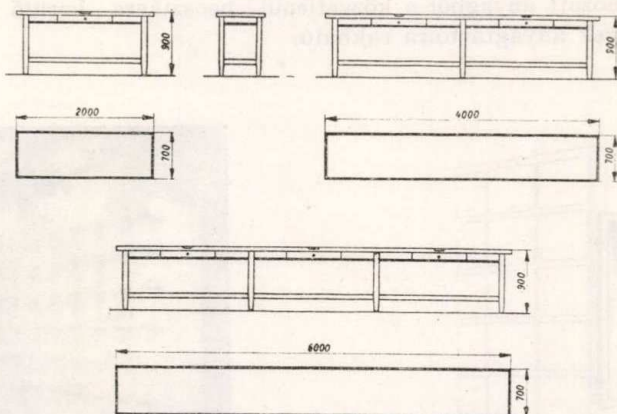
Két csoportra oszthatók, egyik részük a beosztásnál, másik részük a kötegelésnél használatos. A beosztásnál a rekeszek száma kevesebb mint a postával rendelkező helységek száma. Ezért egész kis helységek küldeményeit egy-egy nagyobb arrafekvő helység rekeszébe kell beosztani. Az erre vonatkozó előírások feltüntetésére szolgál a szabványos

bemenőtábla (MPSz 63).

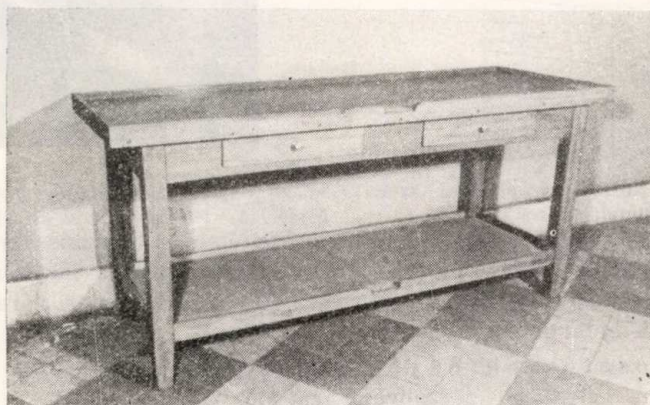

Ez egy a beosztószekrény tetejére előredűlően szerelt tábla, üveglap alá helyezett, kivehető kartonlappal. Altalában az eddig alkalmazott bemenőtábla-típusokhoz igazodik. Az előredülés folytán (l. a 6. ábrát) a táblát alulról könnyebb elolvasni.

Az újrendszerű beosztószekrényeknél külföldi tapasztalatok alapján a beosztószemélyzet munkáját ülve végzi. Erre a célra szolgál a szabványos **magas forgószék (MPSz 72).**

8. ábra: Az anyagtarolóasztalok általános rajza. Elöl-, oldal- és felülnézet. Méretek mm-ben.

4. kép: A kisméretű anyagtarolóasztal.

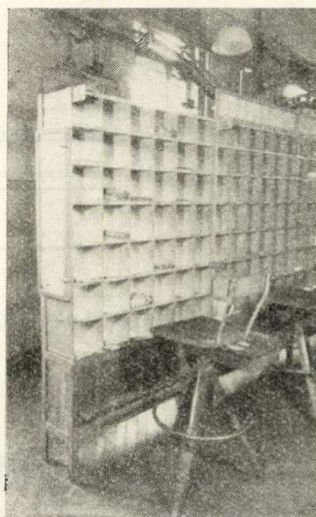
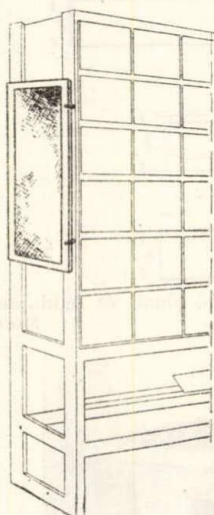
Szabályozható magasságú, a szokásosnál jóval magasabb, háromlábú támlás forgószék (l. a 7. ábrát és az 5. képet). A testmagassághoz be lehet állítani. Fő előnye, hogy megszünteti a fáradságos állómunkát és emellett a lábnak és a hátnak is támaszt biztosít.

A beosztásra váró nagymennyiségű vegyes levélanyag a beosztószekrények anyagtartóin nem férne el. Ezért ennek a levélanyagnak hosszabb ideig való tárolása szolgál a szabványos

anyagtaroló asztal (MPSz 28).

Keskeny és hosszú, háromféle méretben készülő asztal, felső és alsó tárolólappal, mindkét tárolólapon a felhalmozott levélanyag lehullását megakadályozó peremmel. A felső lap alatt fiókok vannak. Az egységet itt is a kisméretű asztal adja, ennek hosszban kétszerese a közép méretű és hosszban háromszorosa a nagyméretű anyagátárolóasztal. (1. a 8. ábrát és a 4. képet.)

Az új rendszerű nagy rakfelületű asztal, a régi körbeosztószekeknek alsó párkányának pótlására való. Előnye azzal szemben, hogy sokkal több anyag helyezhető el rajta és a felhalmozott anyag a beosztást nem zavarja. A nagy tömegű felhalmozott anyagból a közvetlenül beosztásra kerülő mennyiség a beosztószekeknek anyagtartóira rakható.

9. ábra: A beosztószekeknek oldalára szerelt 5. kép. A 42-rekeszes beosztószekeknek a magas fordítótábla rajza.

A gyors és racionális beosztómunka előfeltétele a beosztószekek egymásmelletti célszerű elhelyezése. Ez történhet az ablakok síkjával párhuzamosan, vagy arra merőlegesen egy sorban, vagy az ablakok síkjára merőleges sorpárokban. A betartandó távolságokat a

beosztószekek elhelyezése (MPSz 59)
szabvány írja elő.

A beosztott levélanyag szétosztás és beosztás után megkezdődik a feldolgozás utjának utolsó fázisát. Ez az indítás. Az indításhoz elsősorban tudni kell, hogy mely időpontokban, mely rekeszek anyagát kell kiemelni, kötegelni és a zsákolóhelyhez juttatni. Ennek feltüntetésére szolgál a szabványos

indítótábla (MPSz 64).

A beosztószekek sorok végén a szélső beosztószekek oldalára helyezhető üvegtábla (1. a 9. ábrát és az 5. képet), kartonlappal. Általában a régi rendszerű indítótáblákhoz igazodik és azáltal, hogy nyílópántokon kifordítható, a

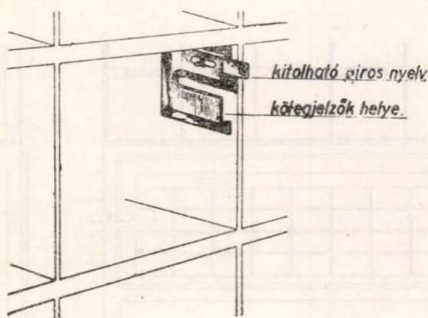
kiemelőoldal felől is könnyen olvasható. Az indítótáblázat két üveglap közé van helyezve, úgy hogy igen sok mozgóposta esetén a táblázat belső oldala is felhasználható.

Az indítótábla adatai alapján jelzéssel kell elátni azokat a rekeszeket, amelyek kikötegelendők. Erre a célra szolgál a szabványos

indításjelző (MPSz 62).

A beosztószekrények kiemelőoldalára, a rekeszek belső falára szerelt berendezés, amely kettős célt szolgál. Tároló részében 20—25 kötegjelző készentartható a kötegeléshez, a kihúzható piros nyelvcskével pedig a kikötegelendő rekeszeket lehet megjelölni (l. a 10. ábrát és a 6. képet.)

Teljesen újrendszerű és a Bpest 72. sz. postahivatal korszerűsítésével kapcsolatban szerkesztett kis berendezés ez, amelynek főelőnye, az eddig alkalmazott indításjelzéssel (a körbeosztószekrény hátsó rekeszajtajainak drótfonatába dugott, összehajtogatott kötegjelzővel) szemben, hogy a már kikötegelt rekeszek

10. ábra. Az indításjelző rajza.

a zárás idejéig jelezve maradnak, tehát az u. n. zárutáni anyag további jelzése és összeszedése is biztosítva van.

Nagyobb mennyiségű kötegjelzők tárolására szolgál a szabványos
kötegjelző szekrény (MPSz 61).

A beosztószekrény lábazati részében, a szekrény hátsó (kiemelő) oldala felől elhelyezett, 40 drb kis rekeszt tartalmazó, faredőnnel lezárható szekrény (l. a 11. ábrát és a 6. képet). Csak nagyforgalmú hivataloknál és csak az irányítószolgálatban szükséges. Főelőnye, hogy közvetlenül a kiemelésnél kéznél van és a faredőnnel lezárva, a kötegjelzők pormentesen tárolódnak.

A könyvelt (ajánlott) küldemények kezelése a közönséges küldeményektől elkülönítve, zárt üvegfalú fiúlkékben történik. Az itt szükséges írásbeli és beosztómunka elvégzésére szolgál a szabványos

rovatolóasztal (MPSz 24).

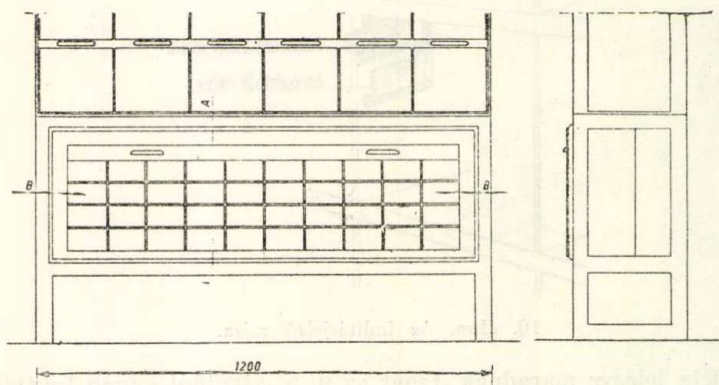
Asztalból és erre állított, hátoldalán zárt többrekeszes beosztószekrényből áll. A kisméretű rovatolóasztal 28, a nagyméretű 44 rekeszt tartalmaz. Egyébként mindkét méretű rovatolóasztal egyforma kivitelű (l. a 12. ábrát és a 7.

képet). A zárlatok átvételére, elkészítésére és a különböző írásbeli munkák elvégzésére az asztalrész, a küldemények szétosztására és irányítására a beosztószekrény szolgál.

A könyvelt küldeményekkel dolgozó tisztviselő munkájához szükséges, valamennyi segédeszköz elhelyezésére és a munka elvégzésére alkalmas asztal szerkesztése volt a cél. Az asztal is és a rekeszes beosztó rész is elzárható arra az esetre, ha a tisztviselő munkahelyét rövid időre elhagyni volna kénytelen. Az asztal magassága a többi szabványhoz (levélrendező asztal, bélyegző asztal, kézbesítő asztal) hasonlóan a kényelmesebb ülőmunkára számítva: 75 cm. Ezzel a beosztórész könnyebb elérése is biztosítva van. A kisebb magaságra való tekintettel középen nincs fiók. Lényegében az új rovatoló asztal az eddig használt rovatolóasztalok rendszerén alapul.

A teljesen feldolgozott anyag továbbítása levélzsákokban történik. A zsákokba való gyűjtésre szolgál a szabványos

zsákállvány (MPSz 81).

11. ábra. A beosztószekrény lábazati részében elhelyezett kötegjelzőszekrény rajza.

Elöl- és oldalnézlet.

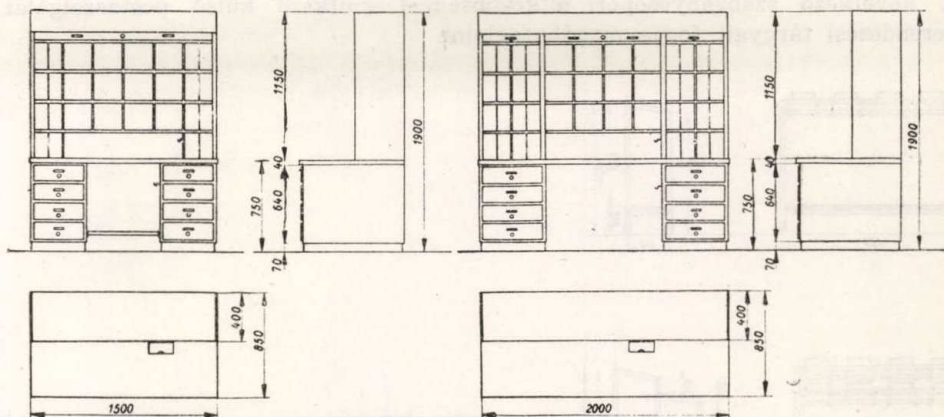
Méretek mm-ben.

Vascsővekből összehegesztett egy-, két-, vagy háromsoros állvány, amely a levélzsákok felfüggesztését teszi lehetővé (l. a 13. ábrát és a 8. képet). A forgalomnak és a rendelkezésre álló helynek megfelelően a 4, 8 és 12-es számokból, mint egységekből, azok bármely többszörösét kitevő számú zsákra összeállítható. A zsákokat szorítókapcsok segítségével lehet a vascsővázra, nyitott zsákszáljával felfüggeszteni. Ugyancsak a már használatos és bevált csőváz rendszerben szabványosított. Különös gondot kellett fordítani a zsákszorító kapocs erős kivitelére. Allandóbb jellegű felirattartója megszünteti az eddigi rendszeren és nem egységes feliratokat.

A leadó (kézbesítő) szolgálatban a kézbesítők szerint szétosztott anyag további teljesen részletes feldolgozása a kézbesítők feladata. A kézbesítő munkájának megkönnyítésére szolgál a szabványos

kézbesítőasztal (MPSz 29).

A rovatolóasztalhoz hasonlóan asztalból és beosztó részből áll. Kétféle típus készíthető, amelyek azonban csak a beosztórész rekeszeinek számában különböznek egymástól (1. a 14. ábrát és a 9. képet). A hivatal forgalmának megfelelően kell a 40- vagy 20-rekeszes asztalt választani. A rekeszek a kézbesítés sorrendje szerint megfelelő felírással (utcák, terek, stb.) láthatók el. Az anyagbeszerzési lehetőségektől függően a rekeszes felsőrész fából is készíthető.

12. ábra. A kis- és nagyméretű rovatolóasztal általános rajza. Elöl-, oldal- és felülnézet. Méretek mm ben.

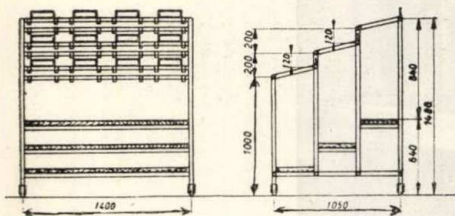
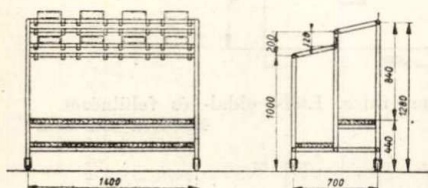
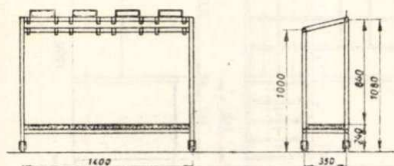
7. kép. A nagyméretű rovatolóasztal.

Lényegében abban különbözik az eddigi kézbesítőasztaloktól, hogy az anyagnak kézbesítéshez való rendezésére, beosztószekrénnel rendelkezik. A kézbesítőnek tehát nem kell sok időt töltenie a levelek rendezésével, hanem először szétosztja az anyagot a megfelelő felírással ellátott rekeszekbe és ezután már csak az egyes rekeszekben belüli anyagot kell sorbaszednie. Az asztal kiterjedése megfelel az eddig használt méreteknak.

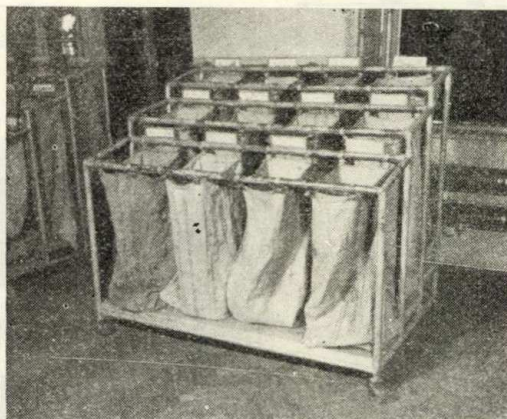
A kézbesítőasztalok tartozéka az ülőmunkát lehetővé tevő szabványos
támlanélküli szék (MPSz 73).

Egyszerű, háromlábú szék támla nélkül, kerek ülőlappal. A kézbesítőasztalokon kívül a bélyegzőasztaloknál is célszerűen használható. Teljesen az eddigi kialakult és bevált típus alapulvételével tervezett szabvány (1. a 9. képet).

A fentiekben ismertetett szabványokkal azok első csoportja lezárult. A következő szabványcsoport a közönséggel érintkező külső postaszolgálat berendezési tárgyait fogja magába foglalni.

13. ábra: A zsákállványok általános rajza. Elöl- és oldalnézet. Méretek mm-ben.

8. kép: A 12-es zsákállvány.

4.

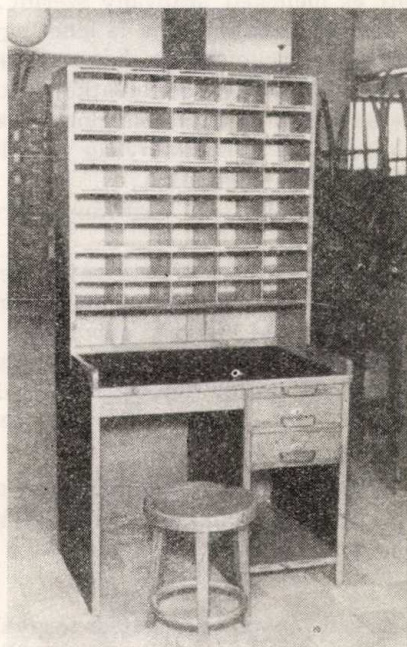
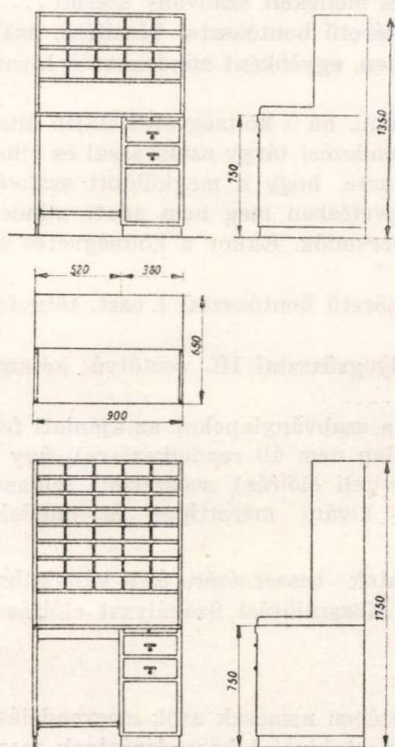
A kereskedelem- és közlekedésügyi Miniszter Úr 253.000/1943. K. K. M. sz. rendelete értelmében a postaiüzemi szabványokat a kincstári és a kincstári épületben elhelyezett postamesteri hivatalokban kell alkalmazni. Ennek következtében a jövőben ezeknek a postahivataloknak a berendezését a szabványok alapján kell beszerezni.

A szabványos berendezési tárgyak beszerzésénél a következő eljárást kell alkalmazni.

Mindenekelőtt megállapítandó a szükséglet. Ez a postaszolgálat köve-

telményei, a forgalom nagysága, a rendelkezésre álló hely és az esetleges különleges körülmények összevetése alapján postai részről történik. Vezérigazgatósági fokon tehát a 4. ügyosztály hivatott a szükségletet megállapítani, illetve a hivatal vagy az igazgatóság javaslatát felülbírálni.

A szükséglet összeállítása után intézkedni kell a berendezési tárgyak beszerzése iránt. Ez az általános gyakorlat és a Közszállítási Szabályzat előírásai szerint vállalatbaadás útján történik. Tekintettel arra, hogy vannak kifejezetten asztalosmunkájú (pl. az asztalok) és kifejezetten lakatosmunkájú (pl. a beosztó-

14. ábra: A kézbesítőasztalok általános rajza. 9. kép: A 40-rekeszes kézbesítőasztal a támla-
Elöl-, oldal- és felülnézet. Méretek mm-ben. nélküli székekkel.

szekrények) berendezési tárgyak, mindenekelőtt e szerint kell a berendezési tárgyakat szétválasztani.

A vállalatbaadás ezután nyilvános vagy zártkörű versenytárgyalás útján, illetve szabadkézből történhet.

Mindhárom esetben első teendő a költségvetés összeállítása abból a célból, hogy azon a vállalkozó ajánlati árait megadhassa. Itt mutatkozik meg a létesített szabványok újabb előnye. Az eddigi gyakorlatban a költségvetést minden egyes alkalommal újra és újra kellett szövegezni, ami szabvány híján sohasem volt egyöntetű és mindig igen sok munkát igényelt. A szabványok birtokában a költségvetés összeállítása csak annyiban áll, hogy megadjuk a szükséges darabszámot, a kérdéses berendezési tárgy megfelelő típusát, a hivatkozott szab-

vány megjelölését és a minőségi előírást. A részletes leírás teljesen mellőzhető. E helyett a költségvetés mellékletét képezi a repülőlap alakjában megjelölt szabvány, amelyet az ajánlati felhívással együtt valamennyi vállalkozónak meg kell küldeni. Az ajánlattevő viszont tartozik a neki megküldött szabványlapokat ajánlatához fűzni. A költségvetés bevezető részében rövid utalás adandó az általános és részletes vállalati feltételek mérvadó voltára.

A költségvetés további szövegezésére néhány példa:

1. 5 drb MPSz 29 szabvány szerinti 20-rekeszes kézbesítőasztal készítése, szállítása és elhelyezése, II. osztályú bükkfakivitelben, fából készítendő beosztórésszel, egyébként mindenben a hivatkozott és mellékelt szabvány szerint . . . .

2. 2 drb MPSz 25 szabvány szerinti kisméretű bontóasztal készítése, szállítása és elhelyezése, I. osztályú tölgyfakivitelben, egyébként mindenben a hivatkozott és mellékelt szabvány szerint . . . .

Még ezt a szöveget is le lehet egyszerűsíteni, ha a költségvetés elején általánosságban megmondjuk, hogy az összes berendezési tárgy szállítással és elhelyezéssel értendő és ha hivatkozás történik arra, hogy a megküldött szabványok az ajánlathoz csatolandók és a költségvetésben meg nem adott minden részletre nézve a szabványban foglaltak a mérvadók. Ekkor a költségvetés az alábbiak szerint alakulhat:

1. 2 drb MPSz 25 szabvány szerinti kisméretű bontóasztal I. oszt. tölgyfakivitelben . . . .

2. 3 drb MPSz 27 szabvány szerinti bélyegzőasztal III. osztályú, kétszer mázolt, egyszer lakkozott puhafa kivitelben . . . .

Amennyiben bármely okból nem lehetne a szabványlapokat az ajánlati felhíváshoz mellékelni (pl. kelloszámú szabványlap nem áll rendelkezésre), úgy a szabványban közölt költségvetési szöveg (kiviteli előírás) szó szerinti felhasználásával kell a költségvetést megírni a kívánt mérettípus és minőség megadásával.

A költségvetés elkészülte után az ajánlatok beszerzésére és a vállalatbadásra nézve a kialakult gyakorlat illetve a Közszállítási Szabályzat előírásai szerint kell eljárni.

5.

A szabványos berendezési tárgyak ismeretében nemcsak azok megrendelése vált egyszerűbbé, hanem adott esetben egy postahivatal berendezésének megtervezése is. A várható forgalom alapján megállapított szükséglet és a rendelkezésre álló, illetve megtervezendő helyiség összevetésével, az ismert méretű berendezési tárgyak célszerű elhelyezése, előre könnyen megállapítható.

Ezzel kapcsolatban igen kívánatos, hogy a szabványosított berendezési tárgyak a terveken egységes jelzéssel legyenek feltüntetve, hogy azok minden külön magyarázat nélkül azonnal felismerhetők legyenek. Ezeket azután később egy külön létesítendő szabványban össze is lehet majd foglalni. Addig is a csatolt táblázatokban összegyűjtött jeleket lehet a terveken alkalmazni (l. a 15. ábrát).

A táblázatok elsősorban megadják a szabványos berendezési tárgy megjelölését, elnevezését és két főméretét, majd a terveken alkalmazandó jelzések rajzát és a léptéknek megfelelő mm méretét. Ez utóbbi a berendezési tárgy méretének és a rajz léptékének ismeretében könnyen kiszámítható, mégis

A szabványos berendezési tárgy			A terveken alkalmazandó szabványos jelzés			
megjelölése	elnevezése	két főmérete m-ben	rajza	két főmérete mm-ben ha a lépték		
				1:200	1:100	1:50
MPSZ 24/a	Kisméretű rovatolóasztal	150 085		75	15	30
MPSZ 24/b	Nagyméretű rovatolóasztal	2'00 085		10	20	40
MPSZ 25/a	Kisméretű bontóasztal	150 120		75	15	30
MPSZ 25/b	Középméretű bontóasztal	3'00 120		15	30	60
MPSZ 25/c	Nagyméretű bontóasztal	4'50 120		225	45	90
MPSZ 26	Levitrendező asztal	2'50 1'30		125	25	50
MPSZ 27	Bélyegző asztal	0'90 0'80		45	9	18
MPSZ 28/a	Kisméretű anyagjáróló asztal	2'00 0'70		10	20	40
MPSZ 28/b	Középméretű anyagjáróló asztal	4'00 0'70		20	40	80
MPSZ 28/c	Nagyméretű anyagjáróló asztal	6'00 0'70		30	60	120

A szabványos berendezési tárgy			A terveken alkalmazandó szabványos jelzés			
megjelölése	elnevezése	két főmérete m-ben	rajza	két főmérete mm-ben ha a lépték		
				1:200	1:100	1:50
MPSZ 29/a	20-rekeszes kézbesítőasztal	090 065		45	9	18
MPSZ 29/b	40-rekeszes kézbesítőasztal	090 065		45	9	18
MPSZ 51	30-rekeszes beosztó szekrény	1'20 0'30		6	12	24
MPSZ 52	42-rekeszes beosztó szekrény	1'20 0'30		6	12	24
MPSZ 53	56-rekeszes beosztó szekrény	1'20 0'30		6	12	24
MPSZ 54	80-rekeszes beosztó szekrény	1'20 0'30		6	12	24
MPSZ 72	Magas forgószék	0'40 0'40		2	4	8
MPSZ 73	Támlanélküli szék	0'35		0	0	0
MPSZ 81/a	4-es zsákállvány	1'40 0'35		7	14	28
MPSZ 81/b	8-as zsákállvány	1'40 0'70		7	14	28
MPSZ 81/c	12-es zsákállvány	1'40 1'05		7	14	28

15. ábra. A szabványos berendezési tárgyak egységes jelzése.

a kevesebb műszaki jártassággal rendelkezők munkájának megkönnyítésére, célszerűnek látszott ezeket az adatokat is megadni.

További rajzbeli egyszerűsítés lenne a szabványosított berendezési tárgyakról a különböző léptékeknek megfelelő kivágott sablonokat rendszeresíteni, amelyek segítségével azok körvonala, lépték-helyesen kirajzolható. A szabványosítás további csoportjainak elkészültével, ezeknek a sablonoknak a szabványosítására is sor kerülhet

A szabványosításnak, illetve a szabványos berendezési tárgyak beszerzésének egyik ma időszerű nehézsége az anyagiány. Ez azonban csak annyiban befolyásolhatta a szabványosítást, hogy ahol lehetett, többféle minőség létesült, amelyekből az anyagbeszerzési lehetőségek figyelembevételével kell a megfelelőt kiválasztani.

A szabványok sem örökéletűek. A postaszolgálat és a műszaki lehetőségek fejlődése, a további tapasztalatok stb. előbb-utóbb a szabványok kisebb-nagyobb mérvű megváltoztatását is szükségessé tehetik. Annak már most sincs akadálya, hogy kisebb anyagbeli vagy szerkezetbeli változtatások ne eszközöltessenek a megrendelt, vagy megrendelendő berendezési tárgyakon. A hangsúly az új, egységes rendszer, a méretek és a kiviteli és használati mód betartásán van és minden változtatás, amely ezt nem befolyásolja, elfogadható. Minden ilyen esetben szükséges azonban, hogy a postaüzemi szabványmegállapító bizottság egyrészt tapasztalatszerzés, másrészt esetleg meg nem engedhető változtatás elkerülése céljából tudomást szerezzen a tervezett változtatásról.

Az összegyűjtött tapasztalatok vagy alapos indokkal szükségessé váló változtatások szükségessé tehetik majd végül, hogy egy-egy szabvány revízió alá vétessék és újabb kiadásban megjelenjenek, mert csak ezen az úton juthatunk közelebb az elérhető tökéletes megoldáshoz.

Die ersten Postbetriebsnormen. LÁSZLÓ GERGELY, Postoberingenieur.

Der Aufsatz behandelt die ersten Postbetriebsnormen, die sich auf die im Betrieb der Postämter gebräuchliche Einrichtungsgegenstände beziehen. Diese Normen sind als die ersten Erschaffungen des im Jahre 1943 ins Leben gerufenen Postbetriebs-Normen-Ausschusses in einem Sammelheft erschienen. Nach der Beschreibung des allgemeinen Systems der Normen stellt der Verfasser die einzelnen Normen dar.

Les premières normes pour le service d'exploitation postal. M. LÁSZLÓ GERGELY, Ingénieur-principal de poste.

L'article traite des premières normes destinées pour les objets d'installation employés dans les bureaux de poste. Ces normes sont les premières créations de la Commission de normes pour le service d'exploitation postal instituée en 1943 dont les travaux ont été édités dans un cahier spécial. Après la description du système général des normes, l'auteur fait connaître les normes particulières.

Források:

Dr. Magos Győző: Szabványok alkalmazása a postaszolgálatban.

Dr. Magos—Gergely: Budapest 72. album.

Postaüzemi Szabványok Gyűjteménye I. füzet.

Zrinyi Miklós hírszolgálati szervezete.

Írta: Dr. SEMJEN BÉLA m. kir. postaforgalmi igazgató.

(Folytatás.)

Egyik történetírónk véleménye szerint a határmenti őrházak egész rendszere alkalmasint a törököktől származik, amelyet azután nálunk is utánoztak és vele a régi magyar gyepürendszert kiegészítették.¹⁴⁾ Evilia Cselebi török világutazónak mégis annyira feltűntek Zrinyi őrvonalai, hogy útleírásában két helyen is megemlékezik azokról és észrevehető csodálkozással részletesen leírja a vigyázó örök nagyarányú szervezetének működését. Az 1660. évben a neves világutazó a következőket jegyezte naplójába:

„Zerín-oglu (Zrinyi) határszéli kirintijén belül egymástól egy ágyú-lövésnyi távolra a dombokon sorba állított vigyázó, vagyis híradó tornyok vannak, mindegyik telides-tele katonával. Bármelyik oldalról jöjjön az ellenség, az azon oldalon levő toronyból egy ágyút sütnek el. Például ha az oszmánlik érkeznek, a Mura, Dráva, Száva partjain levő háromszázhatvanhét vigyázó toronyból ágyúznak s mintha egész Horvátország kigyuladt volna, abban az órában tengernyi ember áll készen. A végeken levő harcosok azonban ravaszul járnak el, mert egyik oldalon katonaságot mutatnak fel s a vészjelző ágyúkkal ott lövöldöznek, az alatt pedig másik oldalról bemennek és zsákmányolnak.”¹⁵⁾

Az 1664. évben előnyomuló török hadsereggel újból a Zrinyi védelme alatt álló terület határaitra érkezett a török világutazó. A magyar végeken ez alkalommal szerzett tapasztalatairól a következő feljegyzése maradt fenn:

„A Mura folyó partján egymástól egy-egy ágyúlövésnyi távolban épült tornyok voltak. Mikor ezekben a tornyokban levő parázna hitetlen magyarok minket megláttak, mindegyik toronyban egy-egy ágyút kezdtek elsütni. Az ágyúk hangja az egész ellenséges országot felrészta s mindenfelé értesültek rólunk.”¹⁶⁾

Evilia Cselebi útleírásait az éles megfigyelések tömege jellemzi és teszi érdekessé. Megfigyelőképességének azt is javára írhatjuk, hogy a hírágyúk hangjában nemcsak a veszély pusztá jelzését hallotta meg, hanem hamarosan rájött arra, hogy a lövések számának is jelentősége lehet. Az 1862. évi szeptember 17-én éjjel a magyar kézben lévő Komárom várából tíz ágyút lőttek ki. Amikor a vár közelében táborozó törökök meghallották az ágyúszót, nyugtalanodni kezdtek, Evilia Cselebi szerint a nyugtalanlásra volt is okuk, mert „a tíz darab ágyú elsütése 10.000 katona érkezésének a jele. Íme! Z e r í n - o g l u , Batthyány-oglu, Nádazs-oglu Komárom szigetének őrzésére jöttek.”¹⁷⁾

Az ismertetett forrásokból az tűnik ki, hogy Zrinyi a legfontosabb katonai hírek gyors közvetítésére a hírágyúkat használta. Ez a gyakorlat azonban nem tekinthető újításnak, mert a magyar-török harcokban a nehéz löfegyvereket már a XIV. század elején is használták a veszély jelzésére. Dselálzáde Musztafa török történetíró az 1557. év táján készült munkájában a következőket írta a század elején még a Duna déli folyásánál elterülő végek életéről:

¹⁴⁾ Tagányi Károly: Gyepü és gyepüelve. Magyar Nyelv. 1913. 203. l.

¹⁵⁾ Evilia Cselebi török világutazó magyarországi utazásai. Budapest. 1904-1908. I. 47-48. l.

¹⁶⁾ U. o. I. 517. l.

¹⁷⁾ U. o. I. 338. l.

„A Belgráddal szemben fekvő Havale nevű vár valóban havale (megbízott), mert dörgő hangú ágyúkat hagytak benne, hogy mikor a gyaurok kijönnek a várból, az Istentől őrzött birodalom várainak jelt és figyelmeztetést adhasson, hogy a kártevésre törekvő gyaurok ne lephessék meg észrvtleneül a birodalom lakóseit... Valahányszor a belgrádi feslett életűek beütöttek, akkor ágyúval löttek.”¹⁸⁾

A törökök hasonló veszélyjelzésének igen sok emléke maradt fenn a XVI—XVII. századbeli forrásokban. Az 1555. évben a szigetiek megtámadták a görögsgáli török várórséget, mire a várőrök veszélyüket többször jelezték ágyúlövessel. E lövéseknek meg lett az eredménye, mert estefelé több török érkezett a vár segítségére, akiket a lövések hívtak Görögsgálhoz.¹⁹⁾ A XVII. század közepén Musztafa pasa egy tornyot építtetett a Székesfehérvár környékén elterülő szőlőkben, melyben ötven vitéz volt elhelyezve. Ha a szőlők között időző lakosságra kóborló csapatok törtek, ezt a toronyból öt órányi távolságra is meglátták s ilyenkor a toronyból ágyút sütöttek el, melynek hangjával a szőlőkben tartózkodó embereket az erőltménybe hívták.²⁰⁾

Ezek és ezekhez hasonló leírások azt a látszatot keltik, hogy az ágyúdörgésnek híradásra való felhasználása török eredetű. Az 1542. évről azonban már olyan okleveles adatunk van, mely valamilyen erős hangú mozsárnak híradószerszámmá való kialakulását és magyar részről való használatát bizonyítja: *B o m b a r d e a d s o n u m a p t e w l g ó h y r p a t h a n t h y w.*²¹⁾ Ezt a szerszámot tehát János és I. Ferdinánd királyok korának hadi népe latinul csak körülírva tudta megnevezni, míg magyar neve, a „hírpattantyú” szó, már kialakult és használatban volt. Ez a körülmény kétségtelenné teszi, hogy az ágyú- és mozsárdörgésnek hírszolgálati célokra való felhasználása a XVI. század legelején nálunk már szokássá vált. Azt, hogy a hírpattantyú magyar vagy török részen fejlődött-e ki, nem nehéz most már eldönteni. Abban az időben, amikor egész Magyarország szinte egyetlen csatatérre változott, semmiféle valószínűsége nincs annak, hogy a védekezés céljaira szolgáló híradóeszköz a támadó s így állandóan mozgó hadműveletet végző elleneséges hadseregek körében alakult volna ki. Ez csak a védekezésre berendezett magyar végházakban volt állandó használatban s ezért eredetét is itt kell keresnünk.

A későbbi fejlődés folyamán a hírpattantyút már nem tekintették harci szerszámnak. A semptei vár felszereléséről az 1639. évből származó leltár maradt fenn, melyben a lőfegyverektől elkülönítve 1 drb vasból készült „hírmondó mozsár” szerepel. Ezt a mozsarat a nevében megjelölt feladaton kívül más célra már nem is használták.²²⁾

(Folytatjuk.)

¹⁸⁾ Thury József: Török történetírók. Budapest, 1892—1896. II. 128. l.

¹⁹⁾ U. o. 278. l.

²⁰⁾ Evilia Cselebi id. m. II. 49. l.

²¹⁾ Szamota—Zolnai: Magyar oklevél szótár. Budapest, 1902—1906. 580. l.

²²⁾ Kemény Lajos: A semptei vár felszerelése 1639-ben, Történelmi Tár 1905. 153. l.

Nachrichtendienst von Miklós v. Zrínyi. Dr. BÉLA SEMJÉN, Postamtsdirektor. (Fortsetzung.)

L'organisation postale de Miklós de Zrínyi. M. le Dr. BÉLA SEMJÉN. Directeur de bureau de poste. (Suite.)

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

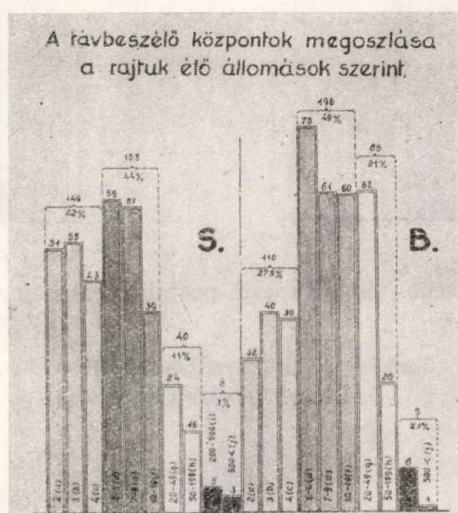
Technische Mitteilungen. — Articles techniques.

A vidéki távbeszélő létesítmények statisztikája és fejlesztésének lehetőségei*.

Írta: JÓVER ISTVÁN m. kir. postaműszaki tanácsos.

(Második közlemény.)

A 8. ábra távbeszélőközpontjaink megoszlását tünteti fel a rajtuk élő állomások száma szerint. Mindkét igazgatóságnál igen sok a két-három távbeszélő-állomással rendelkező, tehát gyéren telepített távbeszélőközpont. A kiadások ezeknél a nagy fajlagos bevételt biztosító távbeszélőközpontoknál a bevétel részét felemléztik. A bekapcsolandó új állomást már csak saját berende-

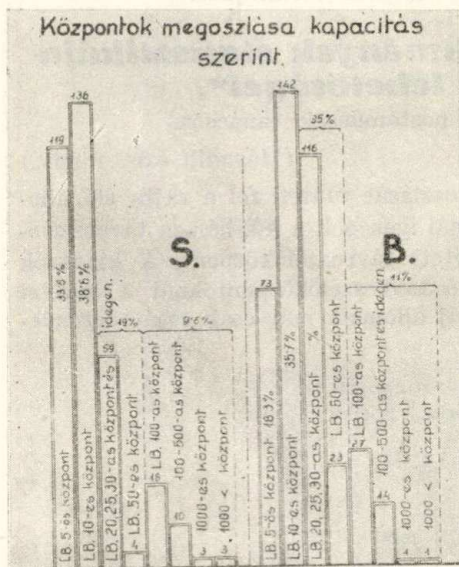
8. ábra.

zésének amortizációja és a munkaegységek után járó kiadás terheli, így ezek bevétele csaknem tiszta jövedelem! Ezért igen nyomós gazdasági érdek sarkal arra, hogy törpe központjaink távbeszélőállomásainak számát emeljük. Ha a diagramm két oldalát összehasonlítjuk látjuk, hogy a budapesti postaigazgatóságnál a távbeszélőállomások eloszlása egyenletesebb.

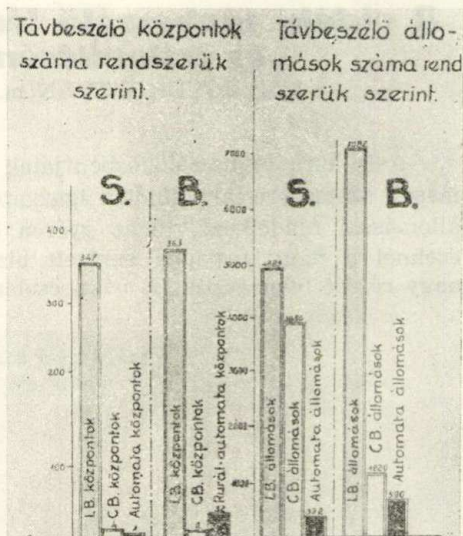
A 9. ábra a távbeszélőközpontok befogadó képességét mutatja. A budapesti postaigazgatóságnál a népesebb községeknek megfelelően a távbeszélőközpontok befogadó képessége nagyobb. A soproni postaigazgatóságnál a sok apró községnek megfelelően a kis kapacitású távbeszélőállomások száma nagy.

A 10. ábra a központok rendszerét mutatja és rajtuk élő állomások számát. Mindkét igazgatóságnál túlnyomó az L. B. távbeszélőközpont. A budapesti postaigazgatóságnál nagyobb számú rurál központot találunk, a soproni igazgatóságnál viszont több a C. B. távbeszélőközpont és sokkal nagyobb a C. B. központba kapcsolt távbeszélő főállomások száma.

A 11. ábra a belterületre vonatkoztatott távbeszélő sűrűséget mutatja. A budapesti postaigazgatóságnál a belterület egy Km²-re vonatkoztatott

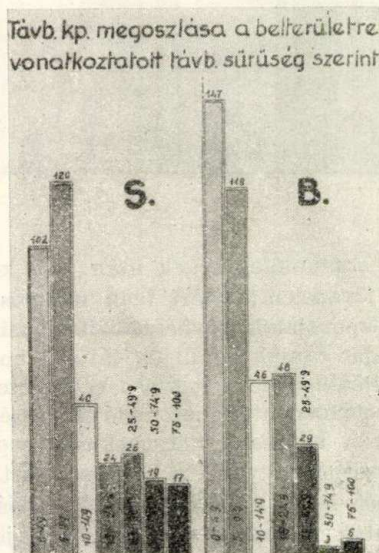

9. ábra.

10. ábra.

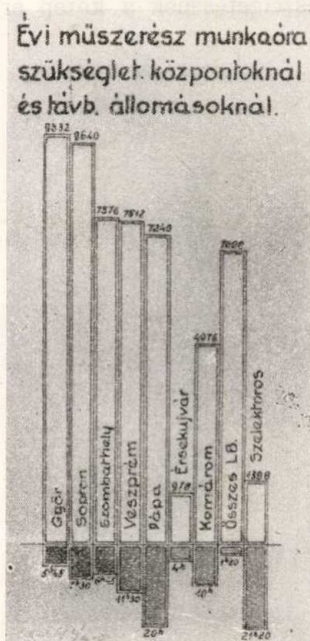
távbeszélő sűrűség kisebb. A budapesti postaigazgatóság területén sok nagy

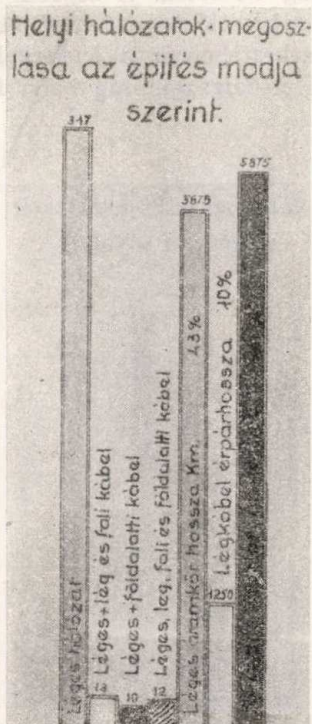
11. ábra.

kiterjedésű alföldi község van kevés távbeszélőállomással, ezért kisebb az egész igazgatóság belterületére kiszámított közép érték is.

A 12. ábra a központok fenntartásához egy év alatt szükséges műszerész munkaórákat mutatja. A diagramm alsó fele megadja az egyes központoknál, illetve az összes L. B. rendszernél továbbá a szelektoros berendezéseknél az egy távbeszélő főállomásra eső évi műszerész munkaóra szükségletet. Ebből a diagrammból a fenntartás gazdaságosságát is látjuk. Az L. B. rendszerű távbeszélőállomások évi fenntartásához igen kevés műszerész munkaóra szükséges. A pápai automata központnál az egy állomásra eső műszerész munkaóra

12. ábra.

13. ábra.

szükséglet azért olyan magas, mert kevés az automataközpontba bekapcsolt főállomások száma, míg a fenntartó műszerészek száma ugyanakkora, mintha a bekapcsolt állomások száma a jelenleginek kétszerese lenne. A szelektoros készülékek fenntartása a legdrágább, mert ezek beállításához gyakran műszerész kiküldetésre van szükség, akik nemcsak a távbeszélőközpontban, hanem a távol lakó előfizetők készülékein is javításokat eszközölnek.

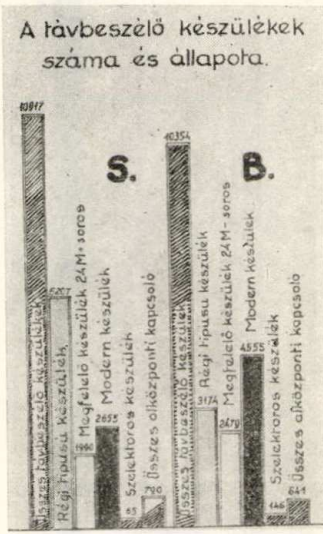
A 13. ábra. A helyi hálózatok építési módját és rendszerét tünteti fel. A helyi hálózatok túlnyomó része mindkét igazgatóságnál léges. A soproni postaigazgatóságnál a helyi hálózatok áramköreinek hosszúsága 12.500 km, ebből 47% földalatti kábel, 43% légvezeték és csak 10% fali, illetve légkabel.

A 14. ábra az előfizetők távbeszélőberendezéseinek megoszlását tünteti fel. A budapesti igazgatóság előfizetőinek készülékei korszerűbbek, ennek oka jórészt a főváros közelsége, mert az előfizetők a fővárosban felszerelt moder-

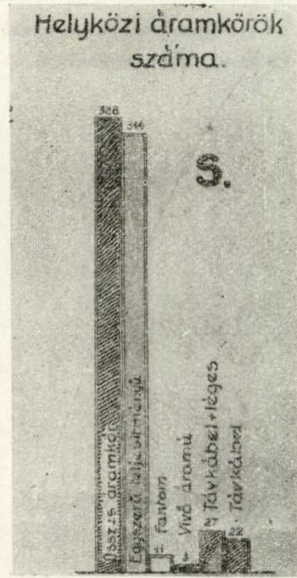
nebb készülékek láttára saját maguk részére is ilyet kérnek, még külön díj mellett is.

A 15. ábra a soproni igazgatóság területén az összekötő áramkörök számát és rendszerét mutatja. Az áramkörök túlnyomó része fémes. A fantom, de különösen a vivőfrekvenciás áramkörök száma kevés. Ugyancsak kevés a távkábelben, illetve földalatti kábelben futó összekötő áramkörök száma is.

A 16. ábra megadja, hogy a számlálásra berendezett távbeszélőközpontok hogyan oszlanak meg a helyi beszélgetések száma szerint a tárgyalt két igazgatóság területén. A soproni postaigazgatóságnál Győr volt a legforgalmasabb távbeszélőközpont havi 110 beszélgetéssel, a budapesti postaigazgatóságnál Székesfehérvár a legforgalmasabb havi 79 fajlagos beszélgetéssel. A budapesti postaigazgatóság helyi fajlagos beszélgetésének a közép értéke 60,

14. ábra.

15. ábra.

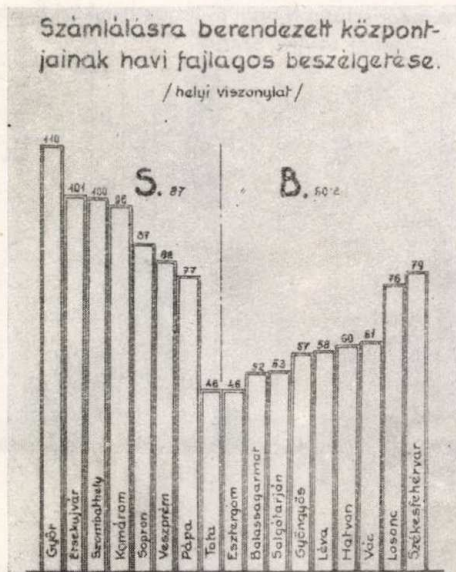
a soproni postaigazgatóságé 86. A budapesti postaigazgatósághoz tartozó városok sokkal kisebbek és nincs olyan intenzív ipari és kereskedelmi életük.

A 17. ábra a távbeszélőközpontjaink helyközi forgalmának a nagyságát mutatja. Az egyező forgalommal bíró távbeszélőközpontok számát a diagramm oszlopai tüntetik fel. Az oszlopok alatt látjuk a forgalom nagyságát megadó számokat. Az oszlopok nemcsak nagyságban különböznek, de különféle betűvel jelölt és színre festett négyszögekből vannak felépítve. A négyszögekbe egy szám és egy betű van írva. A betű jelenti, hogy hány távbeszélőállomás él a négyszögbe tartozó távbeszélőközpontokban (a=2, b=3... távbeszélő-állomás a jelmagyarázat szerint). A négyszögbe írt számok pedig azt mutatják, hogy hány távbeszélőközpontot foglal magában a négyszög a betűvel jelzett kategóriából. A legkisebb forgalmat jelentő első oszlopban „i, j, h, g”-vel jelölt négyszögek foglalnak helyet. A legnépesebb távbeszélőközpontok helyközi viszonylatban a legkevesebbet beszélnek. A törpe és kis távbeszélő-

központjaink viszont úgy a soproni, mint különösen a pesti igazgatóság területén a legnagyobb fajlagos helyközi forgalmat bonyolítják le. Ennek magyarázata, hogy a nagyközpontok előfizetői szükségleteiket csaknem teljes mértékben saját városukból fedezhetik, a kis távbeszélőközpontok viszont ezzel szemben jegyzőjükkel, papjukkal, tanítóikkal és igen sok esetben a különféle üzletekkel is, melyekben vásárolnak interurbán beszélnek, mert azok a fent említett előfizetők már más község közigazgatási területén laknak.

A 18. ábra a havi fajlagos bruttó bevétel nagyságát mutatja a két igazgatósághoz tartozó központoknál. Itt 10 oszlop van hasonlóan felépítve, mint előbb. A nagyközpontokat jelölő betűk, illetve színeik itt már a közepes bevétel jelentő kategóriába kerültek. Ennek legfontosabb oka a számlált helyi beszélgetésekből befolyó nagyobb összeg, továbbá, hogy ezek a sok előfizetővel ren-

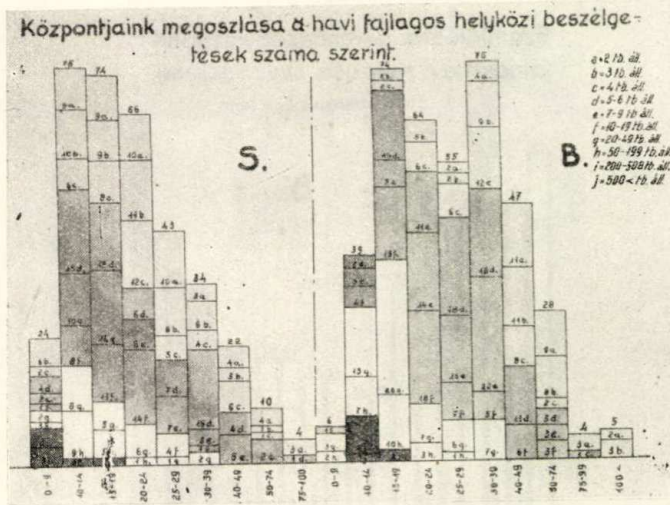

16. ábra.

delkező távbeszélőközpontok interurbán beszélgetéseinek sokkal nagyobb száma esik a 4., illetve 5-ik díjövbe. Ez az összeállítás is azt mutatja, hogy a havi fajlagos bruttó bevétel szempontjából szintén a kevés állomással rendelkező kis, illetve törpe központok a legjobbak. Az utolsó 5 oszlopban csaknem kizárólag kis és törpe távbeszélőközpont szerepel. Nincsen tehát semmi okunk arra, hogy bevétel szempontjából kis központjainkkal szemben aggályoskodjunk, sőt ezek keletkezését minden eszközzel elő kell mozdítani.

A 19. ábra a soproni postaigazgatóság területén azoknak a távbeszélőállomásoknak havi fajlagos bruttó bevételét adja meg, melyek olyan községekben vannak, ahol távbeszélő központ még nincsen. Az oszlopok mutatják a különböző bevételi kategóriába eső távbeszélőállomások számát. Itt 9 oszlopot látunk. Az itt tárgyalt 162 különféle község területén fekvő távbeszélőállomás közül csak egynek volt 10 pengőn alóli bevétele, egy csendőr-örs táv-

beszélőállomásának. Ez az előfizető csak az alapidíjat fizette és 80 fillér vonalfenntartást, erről az állomásról a tárgyalt hónapban helyközi beszélgetést nem kezdeményeztek, táviratot nem adtak fel. A csendőrség a falu lakosainak a távbeszélést úgylátszik nem engedi meg. A legnagyobb bevételt az úrkúti bányaművek r. t. adta 347 pengővel. Amint a diagramm mutatja, a fenti két szélső érték között valamennyi község távbeszélőállomása igen szép bruttó bevételt adott, pedig az érkező forgalom szintén tekintélyes bevételét itt nem vettem számításba. Ezek a kisközségek már most is messze benyúlnak azok közé a községek közé, melyek még távbeszélővel ellátva nincsenek és azokkal legtöbb esetben szomszédosak is. Valószínű tehát, hogy azok forgalma szintén olyan lesz, mint a diagrammon szereplő községeké, ahol a

17. ábra.

bevétel középértéke 37 P. Ezeknek a községeknek távbeszélővel való ellátása az állam részére tehát nem teher, hanem jó üzlet.

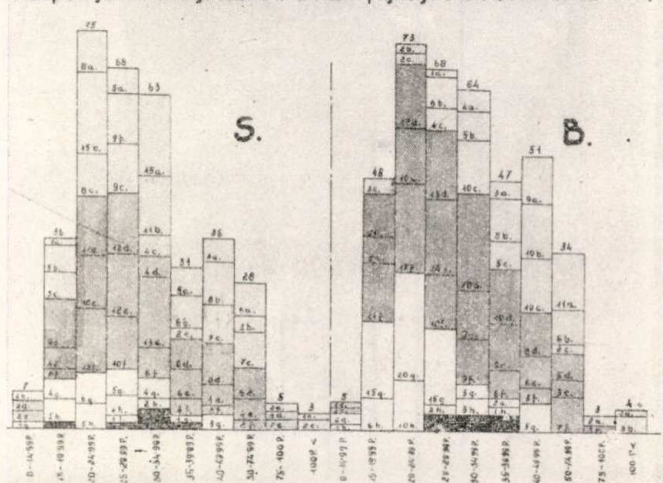
A 20. ábra az egész ország 9 igazgatóságának területén levő fő- és mellékállomások számát tünteti fel 1940. év végén. A távbeszélőállomások eloszlása igen egyenetlen és mondhatni egyedülálló, mert ez sem keleti, sem nyugati szomszédainknál ebben a mértékben meg nem található. Budapesten az ország lakosságának kerekén 12%-a él, az ország telefonállomásainak ellenben 65%-a itt van bekapcsolva. A lakosság további 12%-ának, körülbelül 1,500.000 embernek lakóhelyükön egyetlen távbeszélőállomás sincs, a megmaradó 75%-nak pedig a távbeszélőállomásokból csak 35% jut. Ez mutatja, Budapest székesfőváros területén az elmúlt 50 esztendőben történt túlzott centralizálást. A vidéki 8 igazgatóság közül a távbeszélő főállomások tekintetében Szeged állott az első helyen, míg a mellékállomások tekintetében Sopron foglalja el az első helyet.

Röviden ismertetem a két igazgatóság területén levő távbeszélőközpontok, havi fajlagos bevételének, továbbá az egész évre cső bevételnek a nagyságát. A tárgyalt két igazgatóság területén Rábafüzes távbeszélőközpontja

adta a legkisebb havi fajlagos bruttó bevételt 12.26 pengőt. A legnagyobb havi fajlagos bruttó bevételt adó távbeszélőközpont a Kékestető volt, havi 540 pengővel.

A legkisebb évi bruttó bevételt szintén a soproni postaigazgatóság területén levő Babót község távbeszélőközpontja adta, mely évi 500 pengőt tett ki, a legnagyobb évi bevételt Győr város távbeszélőközpontjánál találtuk, 500.000 pengőt. Olyan távbeszélőközpontunk, mely saját költségét nem fedezte csak Babót. Ennél a távbeszélőközpontnál a bevételt csak az indított beszélgetés és az ott feladott táviratok díjából számítottam, nem vettem tehát tekintetbe a környék, illetve az egész ország többi távbeszélőközpontjának a Babót távbeszélőközpont felé irányuló forgalom díjazásából eredő bevételt. Babót község távbeszélőközpontjának 1940. év végén csak két elő-

Központjaink megoszlása a havi fajlagos br. bevétel szerint,

18. ábra.

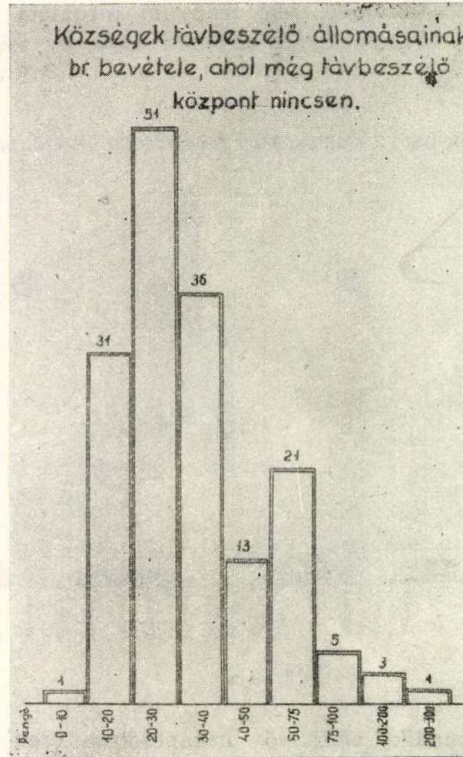
fizetője volt, egy harmadik előfizető bekapcsolása ezen a helyzeten már lényegesen javítana és ezt a távbeszélőközpontunkat is jövedelmezővé tenné.

A budapesti postaigazgatósághoz tartozó községek távbeszélő forgalma jóval nagyobb a soproni postaigazgatóság távbeszélőközponttal rendelkező községeinek a forgalmánál, amit főképen a Székesfehérváros közelsége okoz. Bruttó bevétel szempontjából a budapesti postaigazgatósághoz tartozó távbeszélőközpontok bevétele szintén nagyobb, mint a soproni postaigazgatóság területén levő távbeszélőközpontoké.

Vegyük sorra azokat a tanulságokat, melyeket a fenti csoportosításból lezűrhetünk. A műszaki osztályok vezetőinek legfontosabb teendője különösen békeidőben a sokmilió értéket reprezentáló távbeszélő létesítmények gazdaságos fenntartása, a másik igen fontos teendő a távbeszélő létesítmények korszerű fejlesztése. Egyrészt a már meglévő távbeszélő létesítményeket kell korszerűsíteni, másrészt a távbeszélővel még el nem látott közsé-

geket és területeket bekapcsolni. Szaporítani kell a távbeszélőközpontokat, emelni a főállomások számát és növelni a távbeszélőforgalmat.

A 6. ábrán láttuk, hogy a soproni postaigazgatóság 352, a budapesti postaigazgatóság pedig 397 távbeszélőközponttal rendelkezett, vagyis a budapesti postaigazgatóság községeinek 57⁰/₀ a soproni postaigazgatósághoz tartozó községek 37% volt távbeszélőközponttal ellátva, az 1940. év végén. A két igazgatóság területén 881 a távbeszélőközpont nélküli községek száma, így a részletesen tárgyalt két igazgatóság területén a községek 53⁰/₀-nak nem

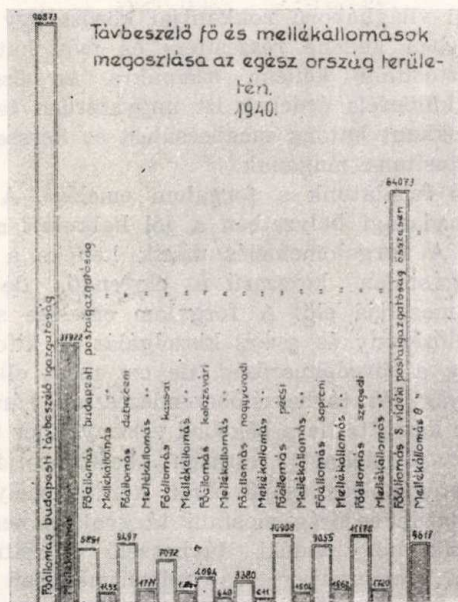
19. ábra.

volt távbeszélőközpontja. Fenti két igazgatóságnál évenként 10—12 beszélőközpontot szerelünk.

A soproni postaigazgatóságnál 165, a budapestinél 142 kis hivatal, illetve ügynökség volt 1940-ben távbeszélő nélkül. Azokban a községekben, ahol már valamilyen postaszervünk van, 3 jelentkező előfizető esetén a távbeszélőközpontot államköltségen kellene felszerelni, mert tapasztalatok szerint a szerelési költség ilyen esetekben 2000 pengő körül mozog. Ezek a törpe távbeszélőközpontok a 18. ábra szerint fajlagos bruttó bevétel szempontjából a legjobbak.

A 202.419/1940. rendelet értelmében 2000 pengő költségig tanyai nyil-

vános állomást szerelhetünk. Úgy forgalom, mint bevétel szempontjából a három távbeszélőállomást tápláló távbeszélőközpont jóval fontosabb létesítmény egy tanyai nyilvános állomásnál, tehát annyi befektetést egy-egy távbeszélőközpont szintén megér, mint egy tanyai nyilvános állomás, mert a fenti két igazgatóságnál az összes hasonló távbeszélőközpontok szép jövedelmet hoznak. A távbeszélőközpontok szaporítása indokolt, mert a távbeszélő sűrűség mindkét igazgatóság területén kicsiny. A budapesti postaigazgatóságnál a községek belterületeinek összegére kiszámított sűrűség középértéke $12.5/\text{Km}^2$, a soproni postaigazgatóságnál $20/\text{Km}^2$. A lakossághoz viszonyított arányszám a budapesti igazgatóságnál 5.56 ezrelék, a soproni igazgatóságnál 7.85 ezrelék.

20. ábra.

A távbeszélő előfizetők bekapcsolása fejlesztés szempontjából szintén igen fontos feladatunk. A postamesterek a távbeszélő kezeléséért legtöbb esetben évi 360 pengő átalányt vesznek fel, ez független a távbeszélőközpontba bekapcsolt állomások számától. Ez az átalány azokat a távbeszélőközpontjainkat, melyekben csak két előfizető él, évi 180 pengővel terhelik. Fenti átalánynak egy bekapcsolt távbeszélőállomásra eső összegét csak az állomások számának emelésével csökkenthetjük. **Kapcsoljunk be tehát a békeviszonyok visszatérével minden jelentkezőt két Km. távolságról különösen kis és törpe távbeszélőközpontjainkba államköltségen, eltekintve attól, hogy a mostani szabályok és előírások szerint bel- vagy külterületen van-e?** Az ilyen távbeszélőközpontokban élő állomás a soproni igazgatóságnál 36, a budapesti igazgatóságnál pedig 50 P havi fajlagos bruttó bevételt ad közepes értékkel számítva. A távbeszélőállomások két kilométerről való bekapcsolásának a költségét már az alapdíjak biztosítják. Két kilométer áramkör

építés 750 P költséget jelent, melynek 4°/_o kamata csak évi 30 pengő. Tehát hacsak az alapidj folyna be egy ilyen álmás bekapcsolása a m. kir. postának legkevesebb 4°/_o-ot hoz, mert az alapidj évi összege 72 P a 30 P kamatteherrel szemben.

Itt nem akarom tüzetesebben fejtegetni, hogy a távbeszélő gazdasági, kulturális, közegészségi rendészeti, katonai és más szempontból mennyire fontos. Az igen nagyszámú távbeszélővel el nem látott községeink forgalomba való bekapcsolását előmozdítandó, a postahivatalokat és ügynökségeket, melyek távbeszélővel még nem rendelkeznek, a lehetőséghez mérten el kellene látni, nyilvános távbeszélőállomással. Ott, ahol posta szervünk még nincsen a tanyai nyilvános távbeszélőállomásokat szintén nagy számmal kellene felszerelni. Ennek a kezeléséhez minden községben találhatunk mult vagy a mostani világháború rokkantjai között egy megfelelőt. A rokkantokat kedvezményben kellene részesíteni és más hatóságokkal, intézményekkel karöltve biztosítani kellene számukra az összes monopóliumok elárusítási jogát. A különféle érdekek itt nagyszerűen találkoznának: A kis falu távbeszélőt, a rokkant katona megbecsülést és keresetet, a m. kir. posta pedig jövedelmet biztosítana magának.

Harmadik fontos feladatunk a forgalom emelése. A távbeszélőforgalom emelkedését adott gazdasági helyzetben a jól kalkulált méltányos és szociális tarifa biztosítja. A forgalomemelés másik kelleke a jó távbeszélő szolgáltatás. Ezt a kifogástalan korszerű és elegendő, de jókarban tartott műszaki berendezés mozdítja elő. A forgalom emelése szempontjából nagy szerepet játszik az előzékeny és gyors kiszolgálás és kifogástalan kezelés is.

Hátra volna még a jövedelmezőség, de ezt most elhagytam. Rendkívüli időket élünk, az anyag- és távbeszélőberendezéseink ára a rendesnél ma jóval nagyobb, a tőke kamatterhe a békebeli viszonyokhoz mérten aránytalanul magasabb, ami a jövedelmet károsan befolyásolja. Alkalmazottaink fizetése, nyugdíja, betegápolása csupa olyan kérdés, mely idegen területekre nyúlik át, ezért a jövedelmezőség mostani tárgyalása nem időszerű. Az előadottak alapján látjuk, hogy vidéki távbeszélő létesítményeink az elmúlt évtizedben, számban, rendszerben és teljesítményben szépen fejlődtek. Örömmel készülünk arra az időre, amikor a tőke kedvező feltételek mellett rendelkezésre áll és a távközlési technika nagy fejlődését ki tudjuk használni. Szeretnénk távbeszélővel országszerte összes községeinket és a tanyai csoportokat ellátni. Már most készülünk arra, hogy a békeviszonyok visszatérével a magyar falvakat távbeszélővel ellássuk és vidéki távbeszélő létesítményeinket egy olyan nivåra emeljük, mely fővárosunk távbeszélő berendezéseinek méltó és hazánk boldogulását fokozottabban szolgálja, hogy elfoglalhassuk fejlett technikájú nagy szomszédaink mellett távközlés terén is azt a helyet, melyre a Dunavölgyében predestinálva vagyunk. (Vége.)

Statistik der Fernsprecheinrichtungen auf dem Lande und deren Entwicklungsmöglichkeiten. ISTVÁN JÓVER Technischer Postrat. (Fortsetzung.)

Statistique des installations téléphoniques en province et les possibilités de leur développement. ISTVÁN JÓVER Conseiller technique. (Suite.)

A POSTA FORGALMA.

1944. május

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatanácsos.

Der Verkehr der Post. Die folgenden Angaben beziehen sich auf den Verkehr der wichtigeren Dienstzweige im Vergleich mit den Ergebnissen des letzten Monats des vorigen Jahres.

A posta f. évi május havi forgalma 2.7 százalékkal volt kisebb, mint a folyó évi április hónapban. A csökkenés nem számottevő, bár a forgalomnak ilyen alakulása a korábbi évek tapasztalataitól eltér. A május havi forgalom ugyanis az áprilisihez képest rendszerint emelkedni szokott. Az utolsó 10 év adataiból számított átlagos május havi forgalom az április havi eredményhez képest 1.7%-kal több. Figyelemre méltó, hogy postai üzetlág forgalma a f. év május havában nagyobb volt, mint az április havi, a csökkenés tulajdonképpen a távközlési üzetlágaknál mutatkozott.

A postai üzetlág körébe tartozó egyes küldeményfajok közül az ajánlott levélpostai küldemények darabszáma, valamint a postautalványok és csekkek összege az előző év május havához képest emelkedett, a többi küldemény forgalma viszont kisebb volt. A folyó évi április hónaphoz képest ezzel szemben az összes küldemények forgalma az ajánlott levelek kivételével emelkedést mutat. Az előző hónapoz képest különösen a közönséges levélpostai küldemények és a csomagok forgalmának növekedése számottevő.

Le trafic de la poste. Les données suivantes se rapportent au trafic des services principaux en comparaison avec les résultats du mois dernier de l'année passée.

A távbeszélő állomások száma az 1944. évi április hónapoz viszonyítva 2532-vel, a helyi beszélgetések száma pedig közel 5.5 millió beszélgetéssel (22.4%-kal) csökkent. Az állomások számában mutatkozó csökkenés nagyrésze (2158) a vidéki hálózatokra, a helyi beszélgetések számánál jelentkező csökkenés zöme (4.7 millió darab) pedig a budapesti egységes hálózatra esett. A rádióelőfizetők száma — a zsidó rádióengedélyek megvonása következtében — az előző hónapoz képest 50.257-el csökkent. A csökkenésből 37.074 Budapest városára esett.

A munkaegységekben kifejezett forgalom 97.2 millió munkaegységet tesz ki. Ez a szám 6.9%-kal több, mint az előző év május havában elért eredmény. A postai üzetlág 11.2, a táviró 34.1 és a rádió 3.5%-kal emelkedett, a távbeszélő üzetlág forgalma azonban 8.4%-kal csökkent. Az előző hónapoz képest a postai üzetlág 5.3%-kal emelkedett, a táviró 11.9, a távbeszélő 13.6 és a rádió üzetlág 6.5%-kal csökkent. Az 1944. év első 5 hónapjának forgalma 15.0%-kal haladta meg az 1943. év ugyanezen időszakában elért forgalmat.

Megnevezés	1000 darab, illetve 1000 pengő		1944 májusában 1943 májusához képest több (+) kevesebb (—) %-ban
	1944 május	1943 május	
Közönséges levélpostai küldemény (feladás)	93 281	97.000	— 3.8
Ajánlott levélpostai küldemény (feladás) . . .	2.315	1.908	+ 21.3
Értéklevél és értékdoboz (feladás)	48	55	— 12.7
Kézi-, betét- és sommáscsomag (feladás)	2.226	2.386	— 6.7
Postautalvány befizetés . . . . . darab	1.739	1.956	— 11.1
Postautalvány befizetés . . . . . összeg	318.711	258.001	+ 23.5
Postatakarék és csekk befizetés . . . . . darab	2.338	2.946	+ 20.6
Postatakarék és csekk befizetés . . . . . összeg	939.912	690.230	+ 36.2
Távirat (feladás)	868	662	+ 31.1
Számlált helyi távbeszélgetés	19.222	24.457	— 21.4
Kezdeményezett távolsági beszélgetés	1.502	1.468	+ 2.3
Távbeszélőállomás	188	187	+ 0.5
Rádióengedélyes	904	853	+ 6.0

Könyvszemle.

Az első magyar postabélyeg. Czákó Elemér dolgozata. Különlenyomat a Budapesti Szemle 1944. évi májusi füzetéből. Czákó Elemér, művelődéstörténelmünk régi érdemes munkása, annyi jeles és nagy feltűnést keltett munka szerzője, megszámlálhatatlan kisebb cikkek írója, legújabb dolgozatában széles távlatot nyit az első magyar postabélyeg keletkezésének történetéhez, amely már-már felderíthetetlennek látszott számunkra. Bélyegmúzeumunk kevés számú tárgyi emlékein kívül sajnos, alig-alig maradt valamelyes vonatkozó iratunk, mindet elnyelt a túlzottan alkalmazott ügyiratselejtezés munkája. Csupán néhány rajz, címerjelvény-vázlat, dúcok, kővek, lemezek porlepte maradványából, az Államnyomda megmaradt irataiból foglalta össze Czákó Elemér az első magyar postabélyeg készítésének histórikumát.

Kis dolgozatában pompásan bontakozik ki egy eleven kép előttünk: előkészület a magyar posta önállóságának dokumentálására, a magyar postabélyeg tervezése és elkészítése a Fortuna-utcai nyomdában, tervezők, rajzoló, vésnökök lázas munkája közben.

Az 1867-es kiegyezéssel Gervayék legsürgősebb teendői közé tartozott a közös bélyeg helyett magyar postabélyeg előállítása és mielőbbi forgalomba hozatala. Emberfeletti munka volt ez: csak az akkori viszonyok ismeretében tudjuk igazán értékelni, mit jelentett e gondolat megvalósítása nyomda és megfelelő szakemberek hiányában. (Az Egyetemi nyomda bélyeg előállítására nem volt berendezve.) Lónyay és Gorove miniszterek mindent leküzdő erélyre kellett ahhoz, hogy mégis sikerült a budai Államnyomdát életrehívni. És amikor együtt volt az anyag, a gépek, az ember, a jószándék, a merészség — írja Czákó Elemér — hiányzott a gyakorlati tapasztalat s a sok döccenéssel tele munka első eredménye holtpontra jutott. Létrejött ugyan az első magyar postabélyeg, de lényeges technikai hibák miatt forgalombahozni nem lehetett. Bauer Norbert igazgató azonban nem csüggedt el. Hosszas kísérletezés után 1871.

évi május 1-re megjelentek a budai könyvnyomatos első postabélyegegek és forgalomba kerültek. A könyvnyomatosokkal egyidőben megindult a rézlemezről közvetlenül nyomott réznyomatású bélyegek előállítása is, amelyek még ugyanazon év július havában árusítottak. Ezek a bélyegek világszerte is a legszebbek közé tartoznak s a szerény kis Fortuna-utcai Államnyomda ezzel a munkájával akkor, a maximális-mindent nyújtotta, hatalmasan túlszárnyalva a császárváros Államnyomdáját.

Czákó Elemér kis dolgozata alapos elmélyülésről, nagy tárgyiszeretetről tesz bizonyosságot, hézagot pótol és igen komoly értéke szakirodalmunknak.

Dr. Monus Ferenc.

Dr. Dancsák Gyula: Órabéresek zsebkönyve. Szerteágazó, törvényekben és különböző rendeletekben szabályozott, de egységesen soha össze nem foglalt anyagot dolgozott fel és formált rendszerbe dr. Dancsák Gyula postatanácsos a közelmultban megjelent zsebkönyvében. A m. kir. postánál alkalmazott több ezer órabéresnek és az órabéresek ügyeivel foglalkozó postai alkalmazottaknak nyújtott ezzel clyan segédkönyvet, amely felvilágosít, tájékoztat, oktat és megkönnyíti a hivatali munkát.

A zsebkönyv rendszerbe szedve foglalkozik az órabéresek alkalmazásával (jogviszonyával), illetményeivel és kedvezményeivel. Részletesen ismerteti az órabéresek kötelességeit és a fegyelmezés módját. Külön fejezetben tárja elének az órabéresek ellátását, a nyugbérre, az öregségi és rokkantsági biztosításra, valamint az ennek alapján járó ellátásra vonatkozó rendelkezéseket, s az ezekkel kapcsolatos eljárási szabályokat. A betegségi biztosításra és a baleseti kártalanításra vonatkozó részt igen részletesen ismerteti. A betegségi biztosító intézet szolgáltatásai, a baleseti kártalanítás lehetőségei, s mindezeknél az eljárásra vonatkozó szabályok rendszerbefoglalása nagy értéke a munkának. A szakkörök és az érdekelt személyzet által örömmel fogadott zsebkönyv igen értékes darabkal szaporította zsebkönyvtárunkat. —ny.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. P. S., Budapest. Tudomásunk szerint a kért ügyben a posta vezérgazgatóság illetékes helyen lépéseket tett.

Cs. F., Enying. Érdekes és szépen fel-

épített cikkét köszönjük. Lapunkban azonban csak szakecikkeket és olyan történelmi tárgyú cikkeket közölhetünk, amelyeknek szoros postai vonatkozása van.

Az egyesületi életre vonatkozó híreinket a következő számunkban közöljük.

SZERKESZTŐSÉG:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KOZLEMÉNYEK: (Társzerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 16 P. Postai alkalmazottaknak évi 6 P.

Felelős kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatanácsos.